

УКРАЇНА

(19) UA (11) 41655 (13) U
(51) МПК (2009)
A61B 5/16

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ДІАГНОСТИКИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВІ СТУДЕНТІВ

1

(21) u200901676

(22) 26.02.2009

(24) 25.05.2009

(46) 25.05.2009, Бюл.№ 10, 2009 р.

(72) ПОГОРІЛА ІРИНА ОЛЕГІВНА, UA, КУЗЬМІНА
КЛАРИСА ІВАНІВНА, UA, РОМАНЕНКО ОЛЕК-
САНДР ВІКТОРОВИЧ, UA

(73) НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. О.О. БОГОМОЛЬЦЯ, UA

(57) Спосіб діагностики соціально-психологічного
клімату в колективі студентів, що включає викори-

2

стання експрес-методики, який відрізняється тим, що проводять тестування протягом 5-ти хвилин за допомогою автоматизованої системи дослідження особистості, визначають соціально-психологічний клімат в колективі студентів за шкалою (-1 - +1 бали) і при значенні показника соціально-психологічного клімату в колективі +1 соціально-психологічному клімату в колективі студентів присуджується позитивна оцінка, -1 - негативна оцінка, а 0 - оцінка соціально-психологічного клімату в колективі відсутня.

Корисна модель, що заявляється належить до медицини, а саме до медичної, вікової та педагогічної психології, зокрема до немедикаментозних методів, що характеризуються мінімальним ризиком негативного ефекту психологічного втручання, і може бути використана для діагностики соціально-психологічного клімату в колективі студентів.

Проблема адаптації людини, зокрема молоді до різних екзогенних чинників актуальна до нині. У зв'язку зі збільшенням психоемоційного напруження організму виникає ризик психосоматичних захворювань, виникнення стресів, інформаційних навантажень, знижується працездатність людини. А урахування соціально-психологічного клімату в колективі студентів забезпечує оптимальну взаємодію в системі «організм-середовище», профілактику захворювань, успішність, ефективність праці, комфортність та взаєморозуміння в колективі.

Сучасні комп'ютерні технології можуть відігравати виключно важливу роль у діагностиці соціально-психологічного клімату в колективі студентів.

Відомий спосіб діагностики соціально-психологічного клімату в колективі студентів, обраний нами як прототип [1], передбачає застосування експрес-методики з метою вивчення соціально-психологічного клімату в колективі студентів. Недоліком цього способу є особливості проведення тестування та традиційної обробки, які унеможливають аналіз великого масиву даних і потребують тривалого часу.

Задача корисної моделі, що заявляється, полягає у використанні експрес-методики у автоматизованій системі дослідження особистості [2] для

немедикаментозної діагностики соціально-психологічного клімату в колективі студентів.

Технічний результат від застосування корисної моделі буде полягати в досягненні оцінки соціально-психологічного клімату в колективі студентів; інформативності даних дослідження; у зручній спосіб скороченні терміну діагностики та обробки даних; можливості здійснення тестування великої кількості обстежуваних за місцем навчання.

Поставлену задачу вирішують тим, що у відомому способі діагностики, що передбачає використання методики вивчення соціально-психологічного клімату в колективі, згідно корисної моделі, проводять тестування протягом 5-ти хвилин за допомогою автоматизованої системи дослідження особистості, визначають соціально-психологічний клімат в колективі студентів і за шкалою (-1 - +1 бали) при значенні показника соціально-психологічного клімату в колективі +1 соціально-психологічному клімату в колективі студентів присуджується позитивна оцінка, -1 – негативна оцінка, а 0 - оцінка соціально-психологічного клімату в колективі відсутня.

У наших дослідженнях за власним бажанням брало участь 79 студентів (60 осіб жіночої та 19 осіб чоловічої статі) І курсу шести академічних груп медичних факультетів Національного медичного університету імені О.О.Богомольця (спеціальність «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа»), вік яких становив 17-20 років.

Спосіб діагностики здійснювався наступним чином: тестування студента проводять, дотримуючись норм біоетики, зі згоди респондента (згідно

(19) UA (11) 41655 (13) U

заяви про участь у експерименті) протягом 5-ти хвилин за допомогою автоматизованої системи дослідження особистості, яка включає експрес-методику з виділенням трьох компонентів: емоційного, поведінкового та когнітивного. Оскільки індивідуальне та колективне здоров'я, а також ефективність навчання студентів істотно залежать від міжособистісних відносин у колективі, важливим є аналіз емоційного, поведінкового та когнітивного компонентів у досліджуваних групах. Перший відображає міжособистісні симпатії чи антипатії у колективі; другий відображає бажання працювати в ньому та спілкуватись з членами колективу у вільній сфері; третій компонент відображає оцінку ділових та особистісних якостей членів колективу.

Позитивна оцінка по всім компонентам (емоційному, поведінковому, когнітивному) (з невеликим процентом невизначеності) говорить про те, що респондентам подобається колектив, у якому панує атмосфера взаємоповаги, вони прагнуть у ньому навчатися, спілкуватись як з добре знайомими, так і не знайомими його членами.

Спосіб діагностики соціально-психологічного клімату в колективі студентів, який здійснюється за допомогою автоматизованої системи дослідження особистості, включає набір технічних і програмних засобів, які забезпечують інструктаж досліджуваного про порядок уведення паспортних даних та проведення дослідження, автоматизує пред'явлення запитань респонденту, проводить аналіз його відповідей, виведення на екран для вивчення динаміки їх зміни (при систематичних тестуваннях, наприклад, протягом декількох років навчання у вищому навчальному закладі освіти), проведення аналізу отриманих результатів з інтегрованою оцінкою обстежування особистості та видає наступну інформацію: кількісні показники про соціально-психологічний клімат в колективі студентів з виділенням трьох компонентів (емоційного, поведінкового, когнітивного) і за шкалою (-1 - +1 бали) при значенні показника соціально-психологічного клімату в колективі +1 соціально-психологічному клімату в колективі студентів присуджується позитивна оцінка, -1 – негативна оцінка, а 0 - оцінка соціально-психологічного клімату в колективі відсутня; роздрукує з повідомленням про анкетні дані респондента, час, який витрачено досліджуваному на відповіді.

Даний спосіб діагностики істотно полегшує роботу з тестами та обробку отриманих результатів, значно скорочує час тестування, підвищує достовірність відповідей респондента за рахунок виключення безпосереднього контакту з дослідником, який міг би створювати певний емоційний фон під час тестування.

Зважаючи на те, що в основу способу діагностики покладено об'єктивну та універсальну психодіагностичну методику, яка адекватно відображає

соціально-психологічний клімат в колективі студентів, можливе ефективне використання даного способу діагностики в експериментальній роботі з психології, гігієни, фізіології, екології людини; організації навчання і відпочинку.

Відмінними особливостями способу, що заявляється, є швидке і зручне проведення діагностики студента за допомогою автоматизованої системи наукових досліджень, яка дозволяє не тільки накопичувати інформацію про соціально-психологічний клімат в колективі студентів, але й аналізувати її, відстежувати динаміку змін, збагачувати знаннями самого студента про розвиток його особистості, про пізнання самого себе. Спосіб дозволяє діагностувати психофізіологічний стан, з метою створення психологічного захисту від життєвих та професійних криз, надавати подальші рекомендації коректного управління функціональним станом та властивостями людини на основі розуміння знання її адаптації.

За відомими літературними даними такий спосіб діагностики соціально-психологічного клімату в колективі студентів не відомий.

Отже, наше дослідження є вкрай актуальним і необхідним для діагностики студентів і є важливою умовою для збереження здоров'я молоді, вчасного подолання стресів, полегшення адаптації до чинників оточуючого середовища, оптимізації працездатності, створення та збереження позитивного мікроклімату, атмосфери взаємоповаги та комфортності у колективі.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у розумінні механізмів психофізіологічної адаптації студентів до екзогенних чинників.

Експериментальні дані дозволяють розуміти адаптаційні, мотиваційні та комунікативні механізми особистості.

Результати проведеного дослідження можуть бути впроваджені в навчальному процесі у вищих навчальних закладах освіти.

Отримані результати дозволяють рекомендувати спосіб, що заявляється для впровадження у закладах освіти.

Література:

1. «Експрес-методика» по изучению социально-психологического климата в трудовом коллективе // Психологические тесты. - М.: Лист. 1990. - С.186-190.

2. Кузьмина К.И., Сёмик Т.М., Карпинка Е.С. Тюпанский В.Г. Автоматизированная система для диагностики и управления надежностью пользователя компьютера на основе междисциплинарного социопсихофизиологического подхода // Психолого-педагогические аспекты освіти. Теория і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. - Харків. - 2003. - №4. - С.90-96.